

MKB
SAMRÅDSHANDLING
Upprättad oktober 2018

Dnr: KFKS 2016/514
Projekt: 9241

Nacka stad
Ingår i tunnelbaneavtalet

PM Miljökonsekvensbeskrivning till detaljplan för Saltsjöbanans upphöjning

1. Bakgrund.....	2
2. Detaljplanen för Saltsjöbanans upphöjning	3
Syfte	3
Huvuddrag	3
Uppdraget - Startpromemoria.....	4
Tidsplan.....	4
3. Miljökonsekvensbeskrivning för detaljplanen	4
4. Uppföljning av detaljplanens betydande miljöpåverkan.....	8

1. Bakgrund

Hösten 2015 påbörjade Nacka kommun ett detaljplanearbete för Saltsjöbanans upphöjning. Nacka kommun hade inför samrådskedet tagit fram en behovsbedömning där kommunen bedömt att planen inte kan antas medföra en betydande miljöpåverkan. Vid plansamrådet inkom emellertid länsstyrelsen med yttrandet att detaljplanen innebär en betydande miljöpåverkan och att en Miljökonsekvensbeskrivning (MKB) till detaljplanen därför måste tas fram. Länsstyrelsen ansåg även att det utöver en detaljplan även måste upprättas en järnvägsplan med en tillhörande MKB.

Trafikförvaltningen skickade den 11 maj 2017 in en begäran om beslut om betydande miljöpåverkan för den del som omfattas av byggande av järnväg, enligt lag (1995:1649) om byggande av järnväg. Länsstyrelsen beslutade den 29 juni 2017 att det inte kan uteslutas att upphöjningen av spårtrafiken på bro kan leda till ökade samhällsrisiker och en ökad bullerutbredning till närliggande bostäder. Länsstyrelsen beslutade att det var rimligt att ställa krav på att trafikförvaltningen utreder projektets effekter och konsekvenser i dessa avseenden.

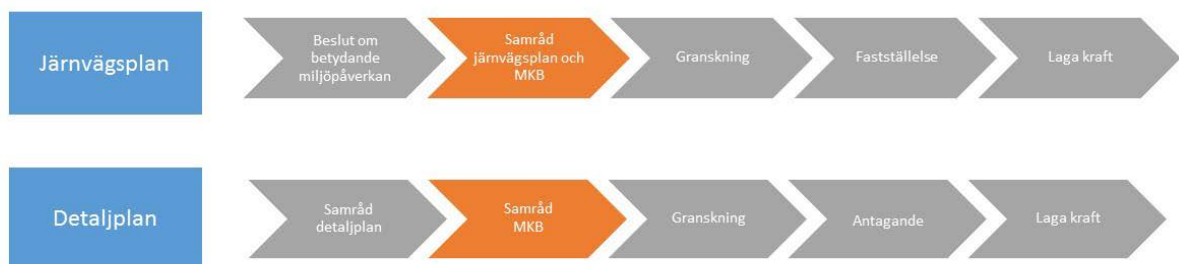
Som en följd av länsstyrelsens beslut påbörjade trafikförvaltningen arbetet med att ta fram en järnvägsplan med tillhörande MKB. Nacka kommun ansvarar fortsatt för detaljplanen som geografisk omfattar samma område som järnvägsplanen. Detaljplanen reglerar utformningen av upphöjningen och lokalerna därunder medan järnvägsplanen omfattar och reglerar brokonstruktionen och järnvägsanläggningen. Detaljplanens MKB utgörs av trafikförvaltningens MKB samt detta förtydligande PM.

Miljökonsekvensbeskrivning för järnvägsplan

Trafikförvaltningen har i samarbete med kommunen tagit fram en MKB för järnvägsplanen för Saltsjöbanans upphöjning. MKB:n behandlar miljökonsekvenser av driften och av upphöjningens markanspråk, både permanenta och tillfälliga under byggskedet. Övergående störningar från byggskedet beskrivs även kortfattat i MKB för järnvägsplanen.

Arbetet med järnvägsplan och detaljplan pågår parallellt och båda planerna kräver en MKB. Enligt miljöbalken och plan- och bygglagen ska arbetet med miljöbedömningar och MKB:s samordnas där så är möjligt. MKB för järnvägsplanen bedöms till största del kunna användas även för detaljplanen.

Detaljplanens PM och järnvägsplanens MKB är baserad på underlagsrapporter som tagits fram till samrådet av detaljplanen. Underlagsrapporterna har uppdaterats i den utsträckning som har behövts för att fungera som underlag för MKB till både detaljplan och järnvägsplan.

Bild över processerna för framtagning av Detaljplanen respektive Järnvägsplanen för Saltsjöbanans upphöjning.

2. Detaljplanen för Saltsjöbanans upphöjning

Syfte

Nacka stad kallas det nya, täta och blandade området som skapas på västra Sicklaön där projektet ingår. Detaljplanen ska tillsammans med angränsande utvecklingsområden ses som ett viktigt steg mot att förändra västra Sicklaön från fragmenterad stadsbygd till en sammanhållen och tätare stad. Detaljplanen för Saltsjöbanans upphöjning syftar till att möjliggöra Saltsjöbanans upphöjning och därmed koppla samman områdena söder och norr om Saltsjöbanan och Värmdövägen.

Huvuddrag

- Saltsjöbanan höjs upp ovan mark, på en brokonstruktion.
- Planiavägen och Simbagatan kopplar på Värmdövägen.
- Lokaler för handel och kontor placeras i markplanet under brokonstruktionen.
- Tunnel för Tunnelbana och entréfunktioner passerar under delar av markplanet.

Resultatet blir ett byggnadsverk som innehåller flera funktioner vilka tillsammans blir en del av staden.

Uppdraget - Startpromemoria

Kommunstyrelsens stadsutvecklingsutskott antog start-PM 2015-10-20.

Detaljplaneförslaget är därmed upprättad enligt plan- och bygglagen PBL (2010:900) enligt dess lydelse från den 1 januari.

Tidsplan

Detaljplanen var ute på plansamråd sensommaren 2016. Granskning planeras att genomföras första kvartalet 2019, parallellt med trafikförvaltningens järnvägsplan.

Detaljplanen bedöms kunna antas hösten 2019.

3. Miljökonsekvensbeskrivning för detaljplanen

Detaljplanens MKB utgörs av järnvägsplanens MKB tillsammans med förtydliganden och kompletteringar i detta PM. I PM:et redovisas frågor som berör MKB:n för detaljplanen såsom kulturmiljö - stationsbyggnad samt frågor där hanteringen kan skilja sig mellan detaljplane- och järnvägsplaneprocessen (till exempel buller, tillfälliga markanspråk, skyddsåtgärder kopplade till bygglov, strandskydd, översvämningsfrågor, uppföljning).

Miljöbalken reglerar vad en MKB ska innehålla och att innehållet ska anpassas utifrån vad som är en rimlig omfattning och detaljeringsnivå MKB:n ska redovisa kommunens bedömning av den påverkan på miljön som planens genomförande kan få. Det är den betydande miljöpåverkan som ska identifieras, beskrivas och bedömas i MKB:n.

Nacka stationshus

På grund av flera kollektivtrafiksatsningar i området i form av Tvärbanan och utbyggd tunnelbana så finns inte samma behov av en station. Därför tas Nacka station ur bruk och i planförslaget finns inte stationsbyggnaden kvar. Det utreds om det kulturhistoriskt värdefulla stationshuset kommer att kunna bevaras och flyttas.

Nacka stationshus bedöms inte tillhöra en järnvägsanläggning och omfattas därför inte av järnvägsplanen. Miljökonsekvenser av att stationshuset beskrivs endast i detta PM.

Konsekvenser för kulturmiljövården

Saltsjöbanan anlades av Knut Wallenberg och byggdes med en för dåtiden modern teknik mellan 1891 och 1893. Saltsjöbanan är idag en för kommunen särskilt värdefull kulturmiljö, utpekad i Nacka kommuns kulturmiljöprogram.

Nacka station anlades i samband med utbyggnaden av Saltsjöbanan och stod klar 1894. Stationshuset är en ursprunglig rektangulär byggnad i nationalromantisk stil och är i sig välbevarad. Den står på sin ursprungliga plats och bär på såväl arkitektoniska som samhällshistoriska värden. Byggnaden uppbär dels kulturvärden till Saltsjöbanan, men dess placering är även viktig för förståelsen av Sickla industriens etablering och framväxt. Byggnadens ursprungliga placering har även en samhällshistorisk förankring med kopplingar till närbelägna stinsbostaden Agneshill och arbetarbostäder. Där Svindersviksvägen möter Alphyddan låg tidigare en grupp villor vid foten av bergsryggen mot Finntorp. Närmast Värmdövägen, mitt emot Nacka station, fanns även en affär.

Närheten till Nacka station och industrierna var en viktig förklaring till villaetableringarna här. Idag finns endast tornvillan kvar- utöver Sicklaborg och Agneshill. Men stationsbyggnaden sätter dem i sitt historiska sammanhang.

Stationshuset är en äldre och betydelsefull lämning, där byggnaden förankrar platsen bakåt i tiden. Tack vare den välbevarade arkitekturen berättar stationsbyggnaden om Saltsjöbanans första och tidigaste utbyggnadsetapp. En flytt av stationshuset får negativa konsekvenser för kulturhistoriska värden, inte bara för stationen i sig, utan även för Saltsjöbanan i sin helhet. En flytt av en byggnad påverkar byggnadens dokumentvärde, kopplat till platsen, samhället och funktionen. Den historiska kopplingen till Sicklaindustrier försvagas, då den naturliga närheten till Stinsbostaden och de äldre arbetarbostäderna i området- som tillsammans ger uttryck för en samhällsbildning till följd av de nya kommunikationerna och den nya industrin.

Ifall en rivning av stationsbyggnaden kan undvikas genom eventuell flytt till ny plats, kan dock en del av byggnadens arkitektoniska samt symbolvärden tillvaratas. Byggnadens samhällshistoriska värden påverkas dock negativt. Stationsbyggnaden bör få en placering i närheten till Saltsjöbanan, och företrädesvis i närhet av nuvarande hållplats.

Området

Områdets varierade topografi, med en hög bergssida norr om Saltsjöbanan ger uttryck för Nackas särpräglade sprickdalsterräng, med det dramatiska urberget. Framdragningen av Saltsjöbanan fick historiskt sätt, förhålla sig till platsens topografi och har därför av naturliga skäl framdragits i den lägre terrängen.

Även omkringliggande områden som bland annat Sickla köp kvarter, Finntorp, och Alphyddan är utpekade som särskilt värdefulla miljöer i Nacka kommuns kulturmiljöprogram. Flera av Nackas industrimiljöer och villasamhällen har tillkommit som en direkt följd av Saltsjöbanans dragning. Banans samhällshistoriska värde är därmed mycket högt.

Den nya volymen som uppförs i sänkan nedanför berget förtar siktlinjer och möjligheten att avläsa områdets topografi. Likaså förtas möjligheten att se och uppleva Sickla industris industribyggnader, som nu är synliga från Värmdövägen. En upphöjning av Saltsjöbanan får därmed negativa konsekvenser för såväl siktlinjer som avläsbarhet avseende såväl topografi som kringliggande bebyggelse.

Tillfälliga markanspråk

Tillfälliga markanspråk regleras inte i detaljplanen, utan enbart i järnvägsplanen. De skrivningar om tillfälliga markanspråk som finns i MKB:n till järnvägsplanen ingår därför inte i MKB:n till detaljplanen.

Skyddsåtgärder som kommer anges som planbestämmelser

Gällande skyddsåtgärder för att begränsa störningar från projektet är avsikten att dessa regleras i antingen järnvägsplanen eller detaljplanen för att undvika dubbelreglering. Huvudsakligen kommer skyddsåtgärderna regleras i järnvägsplanen. Vissa skyddsåtgärder kan bara regleras eller lämpar sig bäst att regleras i detaljplanen genom

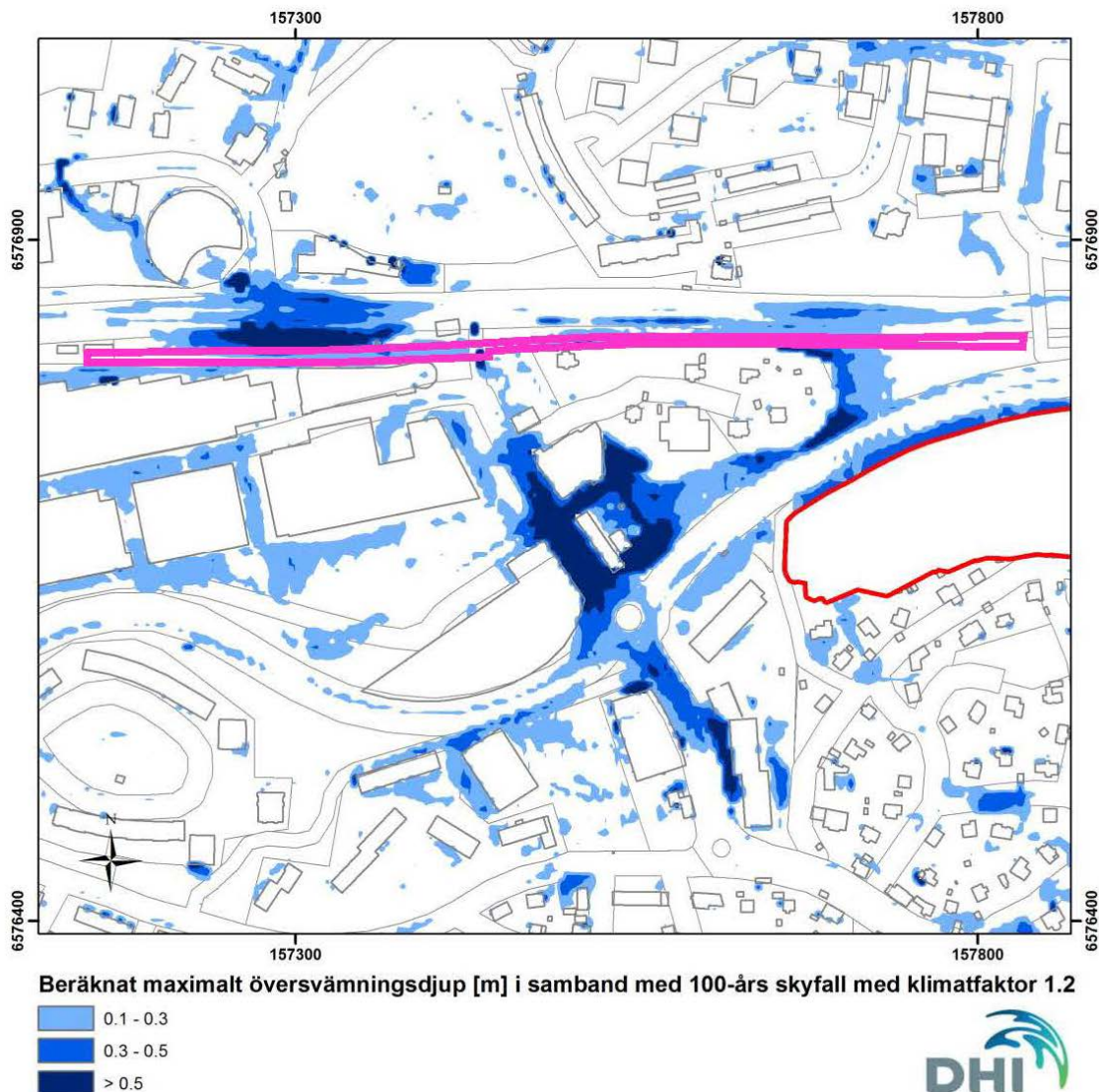
planbestämmelser. Dessa skyddsåtgärder gäller marksanering, stömljud och vibrationer i underliggande lokaler vissa bullerfrågor och översvämningsproblematik.

Buller

MKB:n för järnvägsplanen beskriver de åtgärder för buller som behövs för järnvägsplanen. De åtgärder som ska utföras inom detaljplanens område behöver möjliggöras i detaljplanen. Detaljplanens planbestämmelser kommer att reglera vilka ljudnivåer, nivåer på stömljud och vibrationer som är acceptabla i lokalerna under upphöjningen. Till detaljplanens MKB kommer även byggbuller studeras vidare och redovisas mer utförligt vid detaljplanens granskning.

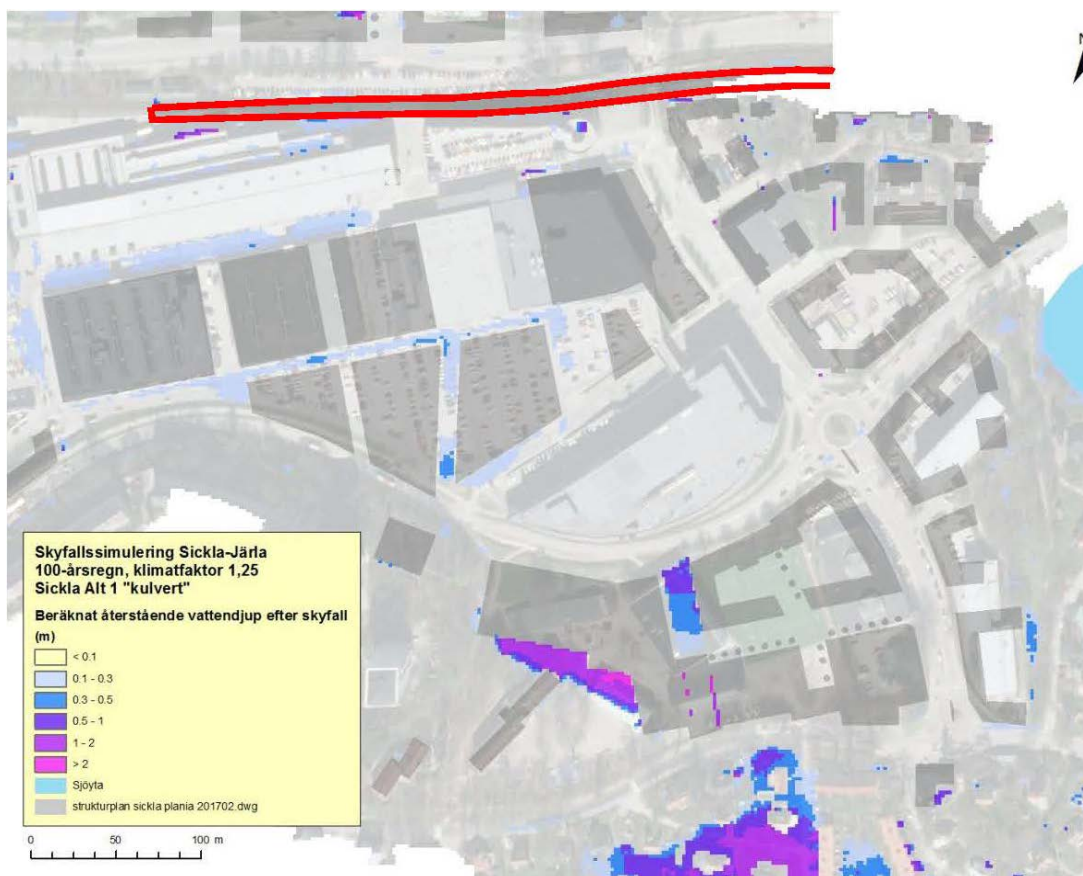
Översvämningsfrågor

Enligt MKB:n för järnvägsplanen anges att ” Översvämningsproblematik under upphöjningen kommer att hanteras inom ramen för detaljplanen”. Konsekvenserna av detaljplanen redovisas därför i detta dokument. DHI genomförde 2014 en skyfallsanalys som visar effekterna av ett 100års regn med klimatfaktor 1,2. Utredningen visar effekterna vid dagens höjdsättning.

Upphöjningens läge inringat i rosa.

Utredningen visar att det vid ett 100års skyfall med klimatfaktor 1,2 blir översvämningar inom planområdet. Då det pågår stora förändringar i angränsande område till detaljplanen så kommer översvämningensproblematiken hanteras i flera detaljplaner. Detta kommer att ske genom höjdsättning av marken. I detaljplanen för upphöjningen kommer även utjämningsmagasin för dagvatten att redovisas på plankartan och i planbeskrivning. Konsekvenserna av dessa åtgärder blir att översvämningensrisken försvinner både vid Nacka station och vid Planiavägen, se bild nedan. (Ramböll, Skyfallsutredning Sickla Järta, 20170913)

Figuren ovan redovisar effekterna av ett alternativ som studeras för att lösa översvämningensproblematiken i området. Upphöjningens läge inringat i rött.

Strandskydd

Påverkan på strandskyddet tas upp i MKB för järnvägsplanen under *pkt 5.4 Naturmiljö och strandskydd*. För byggande av järnväg enligt fastställd järnvägsplan finns ett generellt undantag från strandskyddsbestämmelserna. Frågan om strandskydd kommer även tas upp i detaljplanen. I detaljplanens planbeskrivning kommer anges de särskilda skäl som

åberopas för upphävande av strandskyddet samt att det av plankartan kommer att framgå var strandskyddet föreslås upphävas.

4. Uppföljning av detaljplanens betydande miljöpåverkan

I detaljplanens MKB ska en uppföljning redovisas. I länsstyrelsens beslut om betydande miljöpåverkan poängterades frågorna om att upphöjningen av spårtrafiken på bro kan leda till ökade samhällsrisker och en ökad bullerutbredning till närliggande bostäder. De är *främst* inom dessa områden som en uppföljning bör fokuseras.

Följande kontroller bör genomföras.

- Mätning/beräkning av luftburet buller och stomljud
- Mätning/beräkning av vibrationer
- Övervakning av särskilt vibrationskänsliga objekt
- Kontroller av föroreningar i jord i schakt
- Kvalitetskontroll av länshållningsvatten före anslutning till kommunalt nät.

NACKA KOMMUN

Miljöenheten

Planenheten

Birgitta Held Paulie   Sofia Sjölander

Maria Legars   Åsa Dahlgren